

Ανθρώπινη εξαθλίωση και εξουσία

Δημήτρης Τσατσούλης

25/11/2013

«Τέλος» Σύνθεση κειμένων: Έλενα Μαυρίδου

Σκηνοθεσία: Σίμος Κακάλας

Εταιρεία Θεάτρου Χώρος

Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών

Απεγνωσμένοι, γαντζωμένοι σε μια νησίδα γης, πέντε άνθρωποι, κουρελήδες, μόνοι επιβίωσαντες μιας μεγάλης καταστροφής, πεινασμένοι, διψασμένοι, χωρίς ελπίδα σωτηρίας, αναστοχάζονται πάνω στο επικείμενο τέλος τους, στις αντοχές που τους απομένουν.

Ένα φως σωτηρίας που κάποια στιγμή αναβοσβήνει στο βάθος, υποδηλώνοντας πιθανότητες κάποιας νέας αρχής μέσα στο γενικό σκοτάδι, τους αναζωογονεί δίνοντας στιγμιαία χαρά, που μεταφράζεται σε αναδρομή στις πλέον κοινότοπες απολαύσεις της προηγούμενης ζωής τους. Και ταυτόχρονα, προσδίδει στο παγκόσμιο της καταστροφής εντοπιότητα: χορεύοντας συρτάκι, ισορροπώντας επικίνδυνα στη στενή λωρίδα γης και αναπολώντας φωναχτά τη «Μύκονο», οι επιζώντες δηλώνουν ταυτότητα ελληνική και αμετανόητοι οπαδοί μιας πλασματικής ευμάρειας, που ίσως αυτή τους έφερε στην καταστροφή.

Ατομισμός

Η πρώτη γυναίκα δεν αντέχει από τις κακουχίες -και κυρίως μπροστά στο αδιέξοδο της ζωής- και αφήνεται να πεθάνει. Οι υπόλοιποι απογοητεύονται από τη διάψευση της ελπίδας που τους δίνει το φως- παραίτηση και με αφορμή μια διασωθείσα κονσέρβα επιδίδονται σε μεταξύ τους εχθροπραξίες έως τελικής εξόντωσης. Για να απομείνει ένας μόνος στη νησίδα και στο αδιέξοδο.

Το έργο, παραβολή της σύγχρονης κατάστασης, μετακυλύει περίτεχνα το «τέλος» της ανθρωπότητας από το παγκόσμιο στο εθνικό και από εκεί στο ατομικό. Και, άρα, με μια ανάστροφη φορά των πραγμάτων, αναδεικνύει τον ατομισμό σε αιτία της καταστροφής του εθνικού ή του παγκόσμιου. Η κοινή εξαθλίωση δεν απαλείφει τον ατομικισμό, ο αγώνας εξουσίας και επιβολής πάνω στον άλλο αναβλύζει ως γενετήσια ορμή. Η ομαδικότητα και το συναίσθημα του συνανοίκειν έχουν εκλείψει οδηγώντας στον αφανισμό όλων.

Παλίμψηστο

Η εκ των ιδρυτικών μελών της Ομάδας Χώρος, βραβευμένη ηθοποιός Έλενα Μαυρίδου αναλαμβάνει τη δραματουργία της παράστασης, προβαίνοντας σε σύνθεση κειμένων από την παγκόσμια δραματουργία, κάποιων εύκολα, άλλων δυσκολότερα αναγνωρίσιμων συγγραφέων όπως των Δημητριάδη, Μπέκετ, Έλιοτ ή των Γκόρκι, Στρίντμπεργκ, Σαρτρ, Κολτές κ.ά. Αποσπάσματα έργων που λειτουργούν ως συνεχείς επιστρωματώσεις του νέου κειμένου δημιουργώντας κειμενικό παλίμψηστο, που δίνει λεκτικές εικόνες στην έννοια της καταστροφής.

Το ευρηματικό σκηνικό του Κένι ΜακΛέλαν, μια επικλινής υπερυψωμένη λωρίδα γης, φωτισμένη από τον Περικλή Μαθιέλλη, πάνω στην οποία ακροβατούν οι ηθοποιοί, δημιουργεί εύστοχα έναν (θεατρικό) υπό-χώρο μέσα στον ευρύ χώρο της σκοτεινής σκηνής, η οποία λαμβάνει έτσι μορφή απροσδιόριστης αβύσσου. Αποφασιστικής σημασίας στοιχείο της παράστασης, η μουσική και το εξαιρετικό ηχητικό περιβάλλον του Γιώργου Μαυρίδη, που υποβάλλει μια διαρκή επικινδυνότητα.

Ο Σίμος Κακάλας, ένας από τους ευφυέστερους σκηνοθέτες της γενιάς του, υποδέχεται ο ίδιος τους θεατές του ως σύγχρονος παλιάτσος-περφόρμερ με τα γνωστά από την εμβληματική του «Γκόλφω» βαλκάνια γερμανο-αγγλικά και σκηνοθετεί την παράσταση σχεδιάζοντας συνεχείς ζωντανούς πίνακες με υλικό τα σώματα των πέντε ηθοποιών του (Δήμητρα Κούζα, Έλενα Μαυρίδου, Δήμητρα Λαρεντζάκη, Βαγγέλης Κρασιώτης και Μιχάλης Βαλάσογλου): με κατάλληλες φωτοσκιάσεις, τα σώματα λειτουργούν ως κινούμενα αρχιτεκτονήματα που παραπέμπουν σε πίνακες του Ζερικό ή του Ντελακρουά, σε απόλυτα γεωμετρική διάταξη, όπου οι όρθιες και καθιστές στάσεις δημιουργούν νοητικά τρίγωνα, όπου τα τεντωμένα, εκτός πλαισίου, δάκτυλα ενός χεριού δίνουν

νέα έκταση στον χώρο, όπου κουλουριασμένες μορφές αντιπαρατίθενται σε ευθυτενείς άλλων υποδηλώνοντας ταυτόχρονα παραίτηση και φόβο ή αρχηγικές τάσεις.

Παλίμψηστο κειμένων και εικόνων από την τεράστια πινακοθήκη του ευρωπαϊκού πολιτισμού συνθέτουν έτσι το υλικό-αναφορά στη σύγχρονη (ελληνική) κρίση της τελευταίας, περίτεχνης παράστασης μιας από τις πλέον δημιουργικές και εμπνευσμένες σύγχρονες ομάδες του θεάτρου μας.

«Βούτσεκ» Γκέοργκ Μπίχνερ

Σκηνοθεσία: Σάββας Στρούμπος

Ομάδα Σημείο Μηδέν

Θέατρο Άττις - Νέος Χώρος

Εμβληματική μορφή του δυτικού θεάτρου ο Βούτσεκ, ο κεντρικός ήρωας του ομώνυμου ανολοκλήρωτου και αποσπασματικού στη δομή έργου (1836) του νεαρού Μπίχνερ, συνιστά το σύμβολο της καταπίεσης του ατόμου από την εξουσία, του οποίου οι σκοτεινοί δαίδαλοι του μυαλού θα το οδηγήσουν στη δολοφονία, από ζήλια, της αγαπημένης του Μαρίας, πρώην πόρνης και μητέρας του παιδιού του.

Ο Σάββας Στρούμπος επιλέγει και σκηνοθετεί το κείμενο με στόχο την καλύτερη ανάδειξη της επίδρασης των εξουσιαστικών μηχανισμών στην προσωπικότητα του Βούτσεκ μέσα από σωματικές και ηχητικές παραμέτρους, ενώ η μετάφραση της Ιωάννας Μειϊτάνη καθιστά τη γλώσσα του κειμένου απόλυτα σύγχρονη.

Οριζόντια διάταξη

Ένας ξύλινος διάδρομος που διατρέχει όλο το μήκος της αίθουσας με εκατέρωθεν τις θέσεις των θεατών συνιστά τη σκηνή, που επιβάλλει έτσι μια οριζόντια διάταξη των ηθοποιών: στη μια άκρη η Μαρία (η προσωπική ζωή του ήρωα) και στην άλλη ο Λοχαγός και ο Γιατρός αλλά και ο Αρχιτυμπανιστής και ο Αντρές (οι εξωτερικοί παράγοντες). Στο κέντρο ο Βούτσεκ μετακινείται, ανάλογα με τη δράση, προς τα δύο άκρα. Η παραβίαση της θέσης του Αρχιτυμπανιστή και η μετακίνησή του στο άκρο

της Μαρίας (η συνεύρεσή τους) θα σημάνει τη διασάλευση της τάξης και της εύθραυστης διανοητικής ισορροπίας του Βούτσεκ, που θα τον οδηγήσει στη δολοφονία.

Στη γεωμετρημένη αυτή προσέγγιση τα σώματα των τεσσάρων ηθοποιών βρίσκονται σε διαρκή σωματική ένταση, ενώ κυρίαρχο ρόλο παίζει το παράδοξο όργανο-ευρεσιτεχνία του Δαβίδ Μαλτέζε (Αρχιτυμπανιστής και Λοχαγός), κατασκευασμένο από τσίγκινο δοχείο και άλλα «φτωχά» υλικά, που λειτουργεί ως πνευστό, έγχορδο και κρουστό εξίσου αλλά με ιδιότυπους, σχεδόν εξωπραγματικούς ήχους που αντανακλούν ουσιαστικά την ψυχο-διανοητική κατάσταση του Βούτσεκ: αυτού που εκφράζει επιγραμματικά σοφίες ενός «τρελού», δρα ως νευρωτικό ανδρείκελο ωθούμενο από εσωτερικό παλμό, υλοποιείται ιδανικά μέσα από το δοτικό σώμα του Μιλτιάδη Φιορέντζη.

Τα τραγούδια, που οι στίχοι τους οφείλονται στην Ομάδα, διακόπτουν τη σκηνική ένταση αντιπαραβάλλοντας συχνά μια αισθαντικότητα που συνοψίζεται πρώτιστα στην ερμηνεία της Ελεάνας Γεωργούλη (Μαρία) στην ωριμότερη μέχρι στιγμής ερμηνεία της. Απόλυτα ενταγμένοι στην ιδιαίτερη σκηνοθετική γραμμή οι Δέσποινα Χατζηπαυλίδου (Γιατρός, Αντρέας) και Μαλτέζε, γεωμετρημένη κινησιακά και φωνητικά η πρώτη, με ζώδεις, ανά στιγμές, χυμούς ο δεύτερος. Δύο σύμπαντα που συγκλίνουν και συνδημιουργούν τον Βούτσεκ.

Σκηνικό και κοστούμια οφείλονται στον Γιώργο Κολιό, ενώ οι φωτισμοί στη Χριστίνα Θανάσουλα. Ο Σάββας Στρούμπος συνεχίζει τη γόνιμη ερευνητική πορεία του με εργαλείο τη σωματικότητα, τείνοντας στην ολοκλήρωση ενός εναλλακτικού όσο και πολύτιμου σκηνοθετικού στίγματος.